

T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

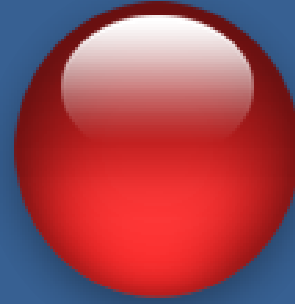
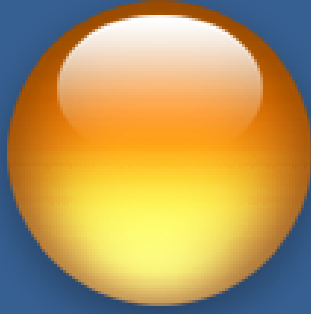
Sayı:1 OCAK-NİSAN 2022

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI İÇ DENETİM BAŞKANLIĞI

İÇ DENETİM BÜLTENİ

Merhaba,

İç Denetim Başkanlığımız yaklaşık 14 yıldır (birleşme öncesi ve sonrası dikkate alındığında) Bakanlığımızda iç denetim fonksiyonu yürütmektedir. Oldukça tecrübeli, çoğu uluslararası sertifika sahibi, yetkin bir insan kaynağı ve beceri havuzuna sahibiz. Bakanlığımız sorumluluğunda yürütülen her hizmet alanında, danışmanlık ve güvence faaliyetlerimizi, içgörü ve risk esaslı bir yaklaşımı esas alan bakış açısıyla, paydaşlarımıza değer katmak ve stratejik hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla gerçekleştiriyoruz.

Kendimizi tanıtmak, iç denetim mesleğimizle ilgili ulusal ve uluslararası platformlarda tartışılan, gündemde olan konular hakkında bilgi paylaşımında bulunmak, iç denetim faaliyetlerimiz esnasında karşılaştığımız Bakanlık birimlerimizin iyi uygulama örneklerini iç denetçi bakış açısıyla yaygınlaştırmak, mesleğimizle ilgili güncel istatistik bilgilerini derlemek ve aktarmak istiyoruz. Bu çerçevede her dört ayda bir bülten çıkarmaya karar verdik. Tüm çalışanlara, yöneticilere ve meslektaşlarımıza faydalı olacağı ümidiyle saygılarımı sunuyorum.

Fatih ALTUN CIA,CGAP

İç Denetim Başkanı

İÇ DENETİM

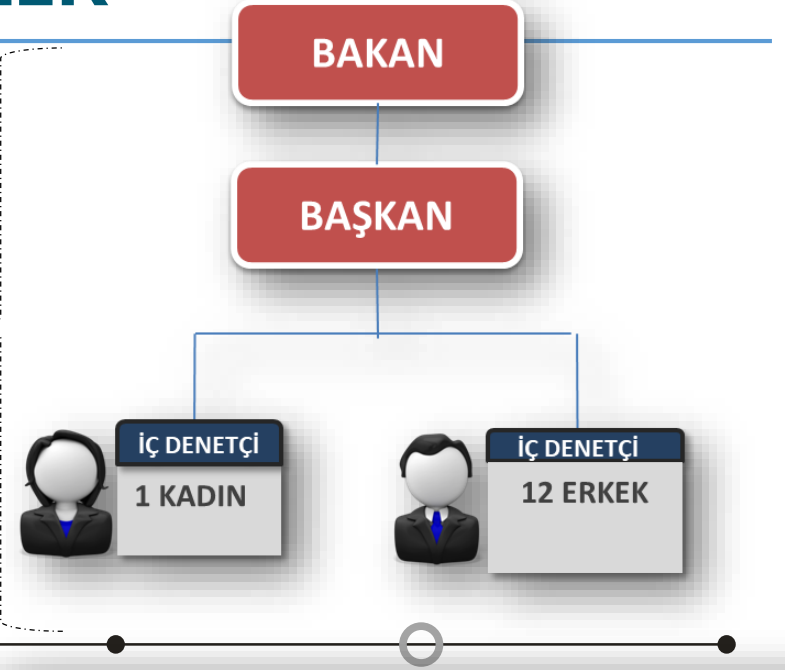
1

BİZDEN HABERLER

Bakanlık Makamınının 04.06.2021 tarih ve 27 sayılı Onayı ile «Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İç Denetim Başkanlığı» kurulmuştur.

İ.Blok 20.Katta faaliyetlerimize tekrar başladık.

2

27-30.09.2021

Sürekli Mesleki Gelişim Eğitimleri kapsamında Başkanlığımızda 27-30 Eylül tarihleri arasında dört gün süreyle "Proje Döngüsü Yönetimi ve Proje Geliştirme Eğitimi" tüm İç Denetçilerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Eğitim, Personel Dairesi Başkanlığı tarafından organize edilmiş olup, Avrupa Birliği Uzmanı Hüseyin Ali Âli TANGÜREK tarafından verilmiştir.

Dünya genelinde kurumlar ve insanlar açısından, küresel salgın, teknolojik ve ekonomik tehditler, jeopolitik belirsizlik, küreselleşmenin olumlu ve olumsuz baskısı, iklim değişikliği ve daha fazlası düşünüldüğünde, pratikte yaşanan, yerleşik hale gelmiş ve olgunluk düzeyi her geçen gün artan yönetim kavramının önemi çok daha iyi anlaşılacaktır.

Yönetişim, üzerinde en çok konuşulan ve kalem oynatılan, oldukça geniş literatüre sahip kavramlardan birisidir. Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü de (IIA), geçen sene, en çok bilinen ve güvenilen önemli yönetim ve risk yönetim araçlarından birisini güncelledi. Temmuz 2020'de çıkarılan bu yeni Üçlü Hat Modeli (*IIA Three Lines Model*); birçok kurumda değişim açısından yol gösterici olmuş, sadece risk konusuna değil aynı zamanda yönetime, kontrollere, işbirliğine, iletişime, hesap verebilirliğe ve güvence kavramına bakışı da etkilemiş Üçlü Savunma Hattı Modeli'nin (*Three Lines of Defense Model*) tekrar gözden geçirilmiş ve güncellenmiş sürümüdür. Zamanın değişim ruhuna uygun hele getirilerek güncellenen Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi 'ne (UMUÇ) eklenen iç denetimin **misyon tanımıyla**, (*risk bazlı objektif güvence sağlayarak, tavsiye ve içgörülerle kurumsal değeri korumak ve geliştirmek*) daha önceki modelde yer alan "**savunma**" hattı kavramının çeliştiği ve modele dar bir bakış açısı getirdiği yönünde bir değerlendirme yapıldı. Yeni modelde bu savunma kavramı çıkartıldı. Oldukça nitelikli bir ekip tarafından yapılan çalışma sonrası; UMUÇ'la tutarlı, yetkin, tüm kurumlar için geçerli, risk yönetimini destekleyen, yönetim organı, yönetim ve iç denetim rollerini ve bunlar arasındaki ilişkileri dikkate alan, basit ve anlaşılması kolay bir grafikte görselleştirilen, ilke temelli yeni bir model ortaya konmuştur.

Kamu kurumları ya da özel sektör olsun, kendi örgütlerinin başarısını hedefleyen tüm taraflar, Üç Hat Modelinin hedef kitesini oluşturur. Bu Model, altı temel ilkeye dayanır ve modelde sorumluluk üstlenenlere, hedeflerine ulaşmalarında başarılarını arttırmak amacıyla, etkili yönetim için ihtiyaç duydukları rolleri düşünmeye teşvik eder. Model, yönetimde; **yönetişim organı**, **yönetim** ve **iç denetimden** oluşan üç temel aktör olduğunu savunmaktadır. Bu her bir aktöre de sırasıyla **hesap verebilirlik**, **aksiyon alma** ve **güvence ve tavsiye** kavramları üzerinden sorumluluk yüklemektedir. Altı temel ilke şu başlıklardan oluşmaktadır:

İlke 1-Yönetişim: Bir kurumun yönetimi, hesap verebilirliği, aksiyonları ve güvence ve tavsiyeyi mümkün kılan uygun yapı ve süreçlerin bulunmasını gerektirir.

İlke 2-Yönetişim organının rolleri: Etkili yönetim için uygun yapı ve süreçlerin mevcudiyetini temin eder.

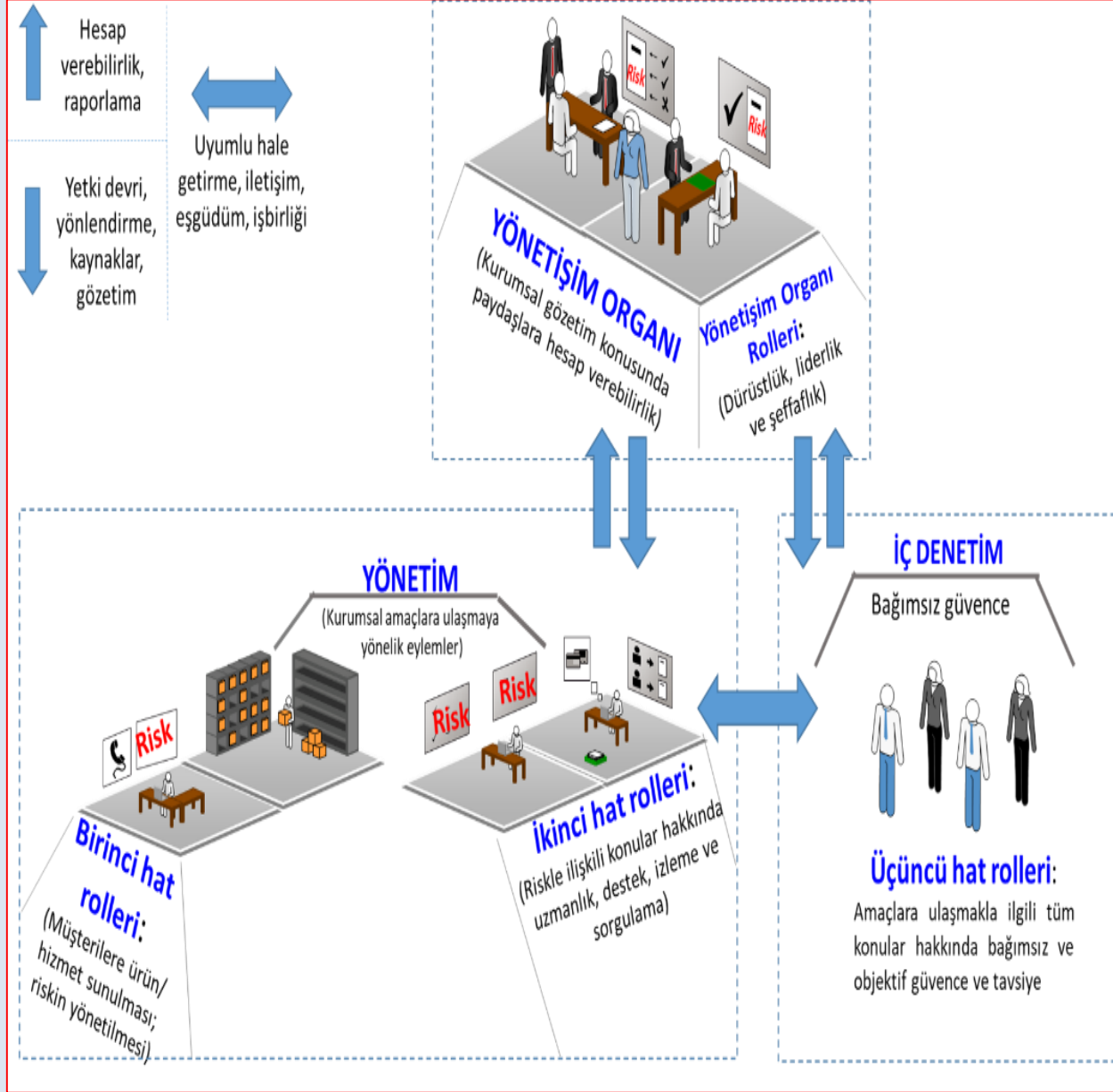
İlke 3- Yönetim ve birinci ve ikinci hat rolleri: Yönetimin kurumun amaçlarına ulaşma sorumluluğu hem birinci hem de ikinci hat rollerini içine almaktadır. Birinci hat rolleri ürünlerin ve/veya hizmetlerin kurumun müşterilerine ulaştırılmasıyla doğrudan uyumludur ve destek fonksiyonlarının rollerini de içerir. İkinci hat rolleri ise risk yönetimi konusunda yardım ve destek sağlar.

İlke 4- Üçüncü hat rolleri: İç denetim, yönetim ve risk yönetiminin yeterliliği ve etkililiği hakkında bağımsız ve objektif güvence ve tavsiye sunar. Bunu sistemli ve disiplinli süreçlerin, uzmanlığın ve içgörünün yetkin bir şekilde uygulanmasıyla yerine getirir.

İlke 5- Üçüncü hat bağımsızlığı: İç denetimin yönetim sorumluluklarından bağımsız olması onun objektifliği, yetkisi ve güvenilirliği açısından kritiktir.

İlke 6- Değer yaratma ve koruma: Ortaklaşa birlikte çalışan tüm roller, birbirleriyle ve öncelikli paydaş menfaatleriyle uyumlu hale getirildiklerine, değer yaratma ve yaratılan değerın korunmasına katkıda bulunurlar.

Üçlü Hat Modeli, kurumların amaçlara ulaşmasına ve güçlü bir yönetişimin ve risk yönetiminin sağlanmasına en iyi bir şekilde yardımcı olan yapıları ve süreçleri tanımlamalarına yardımcı olmak hedefi olan, yaklaşık yirmi yıldır bilinen, tartışılan, iyi uygulama modeli olarak kabul görmüş bir modeldir. Model, bizde de gündemde olan ve çoğunlukla soyut olgular olarak algılanan, kamu pratiğinde hayata geçirmekte bazen zorlandığımız yönetişim, risk yönetimi, iç kontrol, hesap verebilirlik, gözetim ve güvence faaliyetleri gibi kavramları, çok rahatlıkla dönüştürülebilir ve uygulanabilir tasarımsal etkinliğe sahip bir yapıda sunmaktadır. Bu modelin ayrıntılarına bu yazıya kaynaklık eden web adresinden ulaşabilirsiniz.

Dünya genelinde iç denetçiler ve iç denetim başkanları, yıllık iç denetim planlarını hazırlarken, faaliyet gösterdikleri kurumlarında güvence ve danışmanlık faaliyetleri yürütürken, üst yöneticilerine içgörü ve tavsiyede buldukları raporlarını sunarken, uluslararası birçok örgütün, kurum çalışanlarına, üst düzey ve ara kademe yöneticilerine ve onların ana paydaşlarına yönelik dünya genelinde yaptıkları birçok risk algı ve beklentilerine ilişkin yayınladıkları raporlardan faydalanırlar. Bu raporlar çok sık olarak, İç Denetçiler Enstitüsü, Dünya Bankası, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ekonomik Forumu (WEF) gibi örgütlerden gelmektedir.

Bu tür risk raporları özel sektör ya da kamu sektöründe, karar alıcılar açısından kurum risklerini yönetmelerinde kendilerine oldukça önemli açılımlar sağlamaktadır. İç denetçiler de risk esaslı çalışır ve yıllık denetim planlarını sadece kurum içi operasyonel süreç risklerine göre değil, aynı zamanda küresel ölçekte yayınlanmış risk algısı ve ölçümüne yönelik çalışmaları da dikkate alarak hazırlarlar. Burada, önemli gördüğümüz ve faydalandığımız iki raporun (Risk in Focus ve Dünya Ekonomik Formu 2021 Küresel Riskler Raporu) öne çıkan risk algısı ve ölçümüne yönelik sonuçlarını sizlere sunuyoruz.

Risk in Focus 2022

Üst yöneticiler kurumlarının temel riskleri (ve fırsatları), operasyonları ve stratejilerine yönelik dış tehditlerin farkında olmak zorundadır. Üst yöneticilerin ve ara kademe yöneticilerin aynı zamanda, iç denetimin bunları önceliklendirdiğine ilişkin bir güven duygusuna sahip olması da beklenir. Özellikle, bu salgın günlerinde bunun önemi çok daha iyi anlaşılmaktadır. Bugünün muhtemel risk görünümü dramatik ve beklenilmeyen bir eğilim göstermektedir. 2021 yılının ötesine baktığımızda, küresel koronavirüs salgınının kurumların risk profillerini birçok yönden şekillendirecek gibi görünmektedir.

Bu salgının, özgün bir risk oluşturmasından daha ziyade, yönetimin çok daha dikkatli hareket etmesini gerektirecek şekilde mevcut risklerin etki ve şiddetini büyüttüğü görülmektedir. Risk in Focus Avrupa genelinde kurumların yüz yüze gelebileceği en yüksek iş risklerini analiz eden yıllık bir rapordur. Bu rapor, İç Denetim Başkanlarına (İDB) ve iç denetçilere, 2022 planını hazırlarken meslektaşlarının bugünün risk manzarasını nasıl gördüklerini anlamalarına yardımcı olmaktadır. Son beş yıldır, Risk in Focus iç denetçilere bağımsız risk değerlendirme çalışması yapmalarına, yıllık planlama ve denetim kapsamını belirlemelerine yardımcı olmak amacıyla çok riskli alanları gözlemlemektedir.

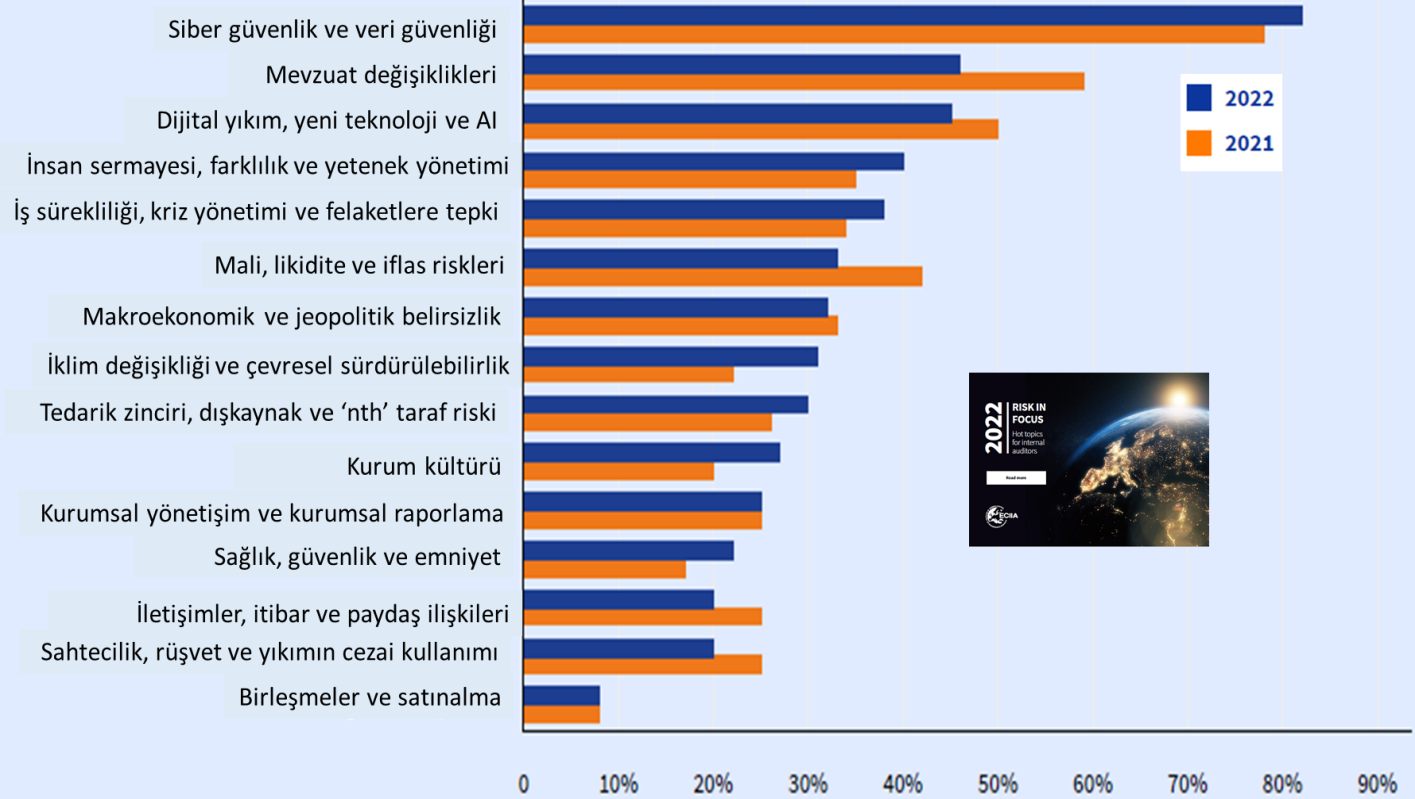
Risk in Focus 2022

2021'in ilk yarısında, Avusturya, Belçika, Fransa, Almanya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre ve Birleşik Krallık ve İrlanda'daki 12 İç Denetim Enstitüsünün İç Denetim Başkanı (CAE) üyeleri arasında nicel bir anket gerçekleştirildi. Ankete, bu araştırma projesi için tüm zamanların en yüksek seviyesi olan 738 cevapla geri dönüş sağlanmış ve değerlendirilmiştir.

Eşzamanlı olarak, bu risklerin nasıl ortaya çıktığı ve geliştiği konusunda daha derin bilgiler sağlamak için bu ülkelerden 35 İç Denetim Yöneticisi (CAE), 12 Denetim Komitesi Başkanı (ACC) ve 3 CEO'dan oluşan bir örnekleme görüşme gerçekleştirilmiştir.

Bu raporda yer alan konular nicel araştırma sonuçları ile belirlenmiştir; Görüşmelerden elde edilen nitel geri bildirim, anket sonuçlarını kavramsallaştırmak için kullanılmıştır, öncelik yeni konulara ve dikkat çeken yeni ortaya çıkan temalara verilerek İDB'ler için renkli ve en güncel değerlendirmeler sağlanmıştır.

Kurumunuzun bundan üç yıl sonra karşılaşılabileceği ilk 5 risk nedir?

Kaynak: <https://www.eciia.eu/wp-content/uploads/2021/09/FINAL-Risk-in-Focus-2022-V11.pdf>

Bu rapor, iç denetime bir bakış açısı sağlamak, iç denetçileri ve bu konuyla ilgilenenleri bilgilendirmek, İDB'lerin kendi bağımsız risk değerlendirmelerine kıyaslama ve karşılaştırma yapabilecekleri bir ölçüt sağlamak için bir araç olarak değerlendirilmelidir.

Ayrıca, İDB'lerin bu raporu üst yönetim değerlendirmeleri için bir gündem maddesi, iç denetim planlamalarını ve stratejilerini desteklemek için bir referans bilgi kontrolü aracı olarak kullanmaları beklenmektedir.

Küresel Riskler Raporu 2021

Küresel Riskler Raporu (Global Risks Report), daha önce 2006 yılında salgınlar ve diğer sağlıkla ilgili riskleri gündeme getirmişti. Raporunda, ölümcül grip salgınına ve onun özellikle küresel ölçekte seyahatlerle kolay bir şekilde yayılmasına ve yetersiz uyarı mekanizmalarıyla kontrol altına alınmasındaki güçlükler vurgu yapılmıştı. Riskin uzun vadeli etkilerinin, küresel ticaret, yatırımcı risk iştahı ve tüketici talepleri, üretim ve perakende tedarik zinciri kadar seyahat, turizm ve diğer hizmet sektörleri üzerinde ciddi zararları olacağı belirtiliyordu. Bir yıl sonra rapor, temel riski daha da şiddetlendiren infodeminin (yalan, yanlış haber) rolünü belirten bir pandemi senaryosuyla sunulmuştu. Bu raporun takip eden versiyonları antimikrobiyal direnç (8. sayı, 2013), Ebola krizi (11. Sayı, 2016), biyolojik tehditler (14. Sayı, 2019) ve sağlık sistemlerinin baskı altında kalması (15. Sayı, 2020) gibi konular karşısında küresel işbirliği ihtiyacına değinmektedir.

2020 yılında yaşanan küresel salgın, riskin önceden öngörülmesine rağmen, dünya çapında yeterince dikkate alınmadığını ve yeterince hazırlıklı olunmadığını da göstermiştir. Hükümetler, iş dünyası ve toplum açısından stratejik öngörünün (basiretin) güçlendirilmesinin ne kadar önemli olduğu anlaşılmıştır. Risk kavramına olan farkındalığın arttığı, karar alıcılara riski belirleme ve iletmede çok daha etkili yollar bularak, onların dikkatlerini çekme fırsatlarını yakalayabileceğimiz bir dönemdeyiz.

Bu salgın atmosferinde Dünya Ekonomik Formu (WEF-World Economic Forum), Küresel Risk Raporu'nun 16. Sayısını yayınlamıştır. Raporun analizi risklere ve artan eşitsizlik ve toplumsal parçalanmanın sonuçlarına odaklanmaktadır. Küresel ölçekte yaşanan sağlık, teknoloji ya da işgücündeki fırsat eşitsizlikleri, salgının oluşturduğu dinamik ortamın doğrudan tetiklediği bir etken olarak öne çıkmaktadır. 2021 Küresel Risk Raporu'nda sonuncu Küresel Riskler Algı Araştırması'nın (GRPS- Global Risks Perception Survey) sonuçları, büyüyen sosyal, ekonomik ve endüstriyel parçalanmalar, bunların birbirleriyle bağlantılarını ve toplumsal uyum ve işbirliği gerektiren büyük küresel riskleri çözme kabiliyetimiz üzerindeki etkilerini analiz etmektedir. Yerleşik risk analizi çalışmalarında yapıldığı gibi, salgından çıkartılan dersler ve direncin arttırılmasına yönelik önerilerle rapor sonuçlanmaktadır.

Dünya Ekonomik Formu, Küresel Riskler Algılama Araştırması'nda riskleri sınıflandırmaktadır. Bu rapor, katılımcıların dünyaya yönelik kritik olabileceğini bekledikleri tehditlere dayanan 30 küresel riski derecelendirmektedir. Belirgin ve Mevcut Tehlikeler (0-2 yıl) (Clear and Present Dangers); Zincirleme Etkiler (3-5 yıl) (Knock-on Effects); ve Varoluşsal Tehditler (5-10 yıl) (Existential Threats).

Ankette öne çıkan bulgular aşağıda verilmektedir. Raporun tamamına adresini verdiğimiz web sayfasından ulaşabilirsiniz.

Belirgin ve mevcut tehlikeler – Kısa vadeli riskler (0-2 yıl)

(Clear and present dangers-Short-term risks (0 – 2 years))

Zincirleme etkiler Orta vadeli riskler (3-5 yıl)

(Knock-on effects Medium-term risks (3 – 5 years))

Varoluşsal tehditler Uzun vadeli riskler (5-10 yıl)

(Existential threats Long-term risks (5 – 10 years))

Kaynaklar: World Economic Forum, The Global Risks Report 2021, 16th Edition, https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2021.pdf, erişim tarihi: 15.2.2021

Richard Chambers, <https://iaonline.theiia.org/blogs/chambers/2021/Pages/Using-the-New-Global-Risks-Report-to-Be-Risk-Beacons-in-Our-Organizations.aspx>, erişim tarihi: 21.02.2021

Yeşil Bina

(<https://images.app.goo.gl/8j8C2U7qGcjURg6U9>)

Yeşil Bina, sürdürülebilir, ekolojik, yeşil, çevre dostu gibi pek çok isimle karşımıza çıkan doğal kaynakları en verimli şekilde kullanacak şekilde tasarlanmış yapılardır. Yapının arazi seçiminden başlayarak yaşam döngüsü çerçevesinde değerlendirildiği, bütüncül bir anlayışla ve sosyal & çevresel sorumluluk anlayışıyla tasarlandığı, iklim verilerine ve konumuna özgü koşullara uygun, ihtiyacı kadar tüketen, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmiş, doğal ve atık üretmeyen malzemelerin kullanıldığı, ekosistemlere duyarlı yapılar olarak tarif edilebilir (cedbik.org).

Yeşil bina kavramı günümüzde küresel ısınmayla birlikte önem kazanmıştır. Endüstriyel devrimden itibaren atmosferdeki sera gazlarında fosil yakıtların kullanılması, ormanların yok edilmesi ve endüstriyel faaliyetler gibi insan kaynaklı nedenlerden ötürü ciddi miktarda bir artış meydana gelmiştir. Karbon dioksit (CO₂), metan (CH₄) ve ozon (O₃) gibi sera gazları termal radyasyonu tutarak tekrar atmosfere yansıtması nedeniyle dünya genelindeki sıcaklıklarda artış meydana gelmektedir. Bu sıcaklık artışları da iklim değişikliklerine neden olmaktadır. Uluslararası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) verilerine göre dünya üzerinde son 100 yılda ölçülen sıcaklıkların yaklaşık olarak 1,5 °C arttığı tespit edilmiştir. Bu rakamın yapılan projeksiyonlarda önümüzdeki 80 yılda + 4,5 °C ' ye kadar çıkabileceği öngörülmüştür (IPCC 5. Raporu).

Sera gazlarının en önemlisi hem miktarının fazla olması hem de uzun süre yok olmadan atmosferde kalması nedeni ile Karbon dioksit (CO₂)' dir. Bu sebeple iklim değişikliği göstergeleri karbon ayak izi olarak ifade edilir. Karbon ayak izi, ulaşım, ısınma, enerji tüketimi veya satın alınan her türlü ürün neticesinde atmosfere yayılan karbon miktarını anlatmak üzere kullanılan bir terimdir (Enerji Yönetimi Raporu, 2018). Son 100 yıl içerisinde dünyadaki Karbon dioksit (CO₂) emisyonları 280 ppm' den 400 ppm' e kadar yükselmiş ve her geçen gün artmaya devam etmektedir. Bu artış küresel ısınmanın boyutunu göstermektedir.

Küresel ısınmanın gün be gün artması almamız gereken tedbirleri de daha önemli hale getirmiştir. Bu kapsamda çevreye duyarlı ve karbon ayak izlerini en aza indiren binalar önem kazanmıştır.

Yeşil Bina

<https://www.eurobiz.com.cn/green-buildings-for-blue-skies/>

Günümüzde, enerji ihtiyacının çok büyük bir kısmı fosil yakıtlardan sağlanmaktadır. Fosil yakıtların üretmiş oldukları sera gazlarının fazlalığı nedeniyle enerji üretiminde fosil yakıtlara bağımlılıktan kurtulmak ve mevcut üretilen enerjiyi tasarruflu bir şekilde kullanmak içinde bulunduğumuz yüzyıl içinde bir zorunluluğa dönüşmüştür. Bu sebeple, son yıllarda enerji alanında yapılan çalışmalar vasıtasıyla alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme ve enerji tasarrufu için yeni teknolojilerin üretilmesi olmuştur. Dünya’da tüketilen fosil yakıtların %35-40’ının binalarda kullanıldığı düşünülürken binalarda kullanılan enerjinin azaltılması enerji tasarrufu ve enerji verimliliği açısından çok önemlidir (Erten, 2012).

Bina ve yerleşimlerin çevreye olan etkileri salgıladıkları CO2 gazıyla da sınırlı değildir. Aynı zamanda su kullanımının yaklaşık %12’si, atıkların %65’i ve elektrik tüketiminin de %40’ından sorumludurlar (Erten, 2012).

Bu rakamların büyüklüğü, binaların ve yerleşimlerin çevreye olan etkilerinin azaltılması için aynı zamanda büyük bir potansiyelin olduğu anlamına gelir (cedbik.org). Amerika’da yapılan bir çalışma, “yeşil” veya “çevreci” olarak tabir edilen binaların enerji tüketiminde %24-50, CO2 salınımında %33-39, su tüketiminde %40 ve atıklarda %70’e varan bir düşüş sağlanacağını ortaya koymaktadır (Öztürk, 2015).

Genel olarak yeşil bina tasarım esasları; inşaat aşamasında ekolojik malzemelerin kullanılmasına özen gösterilmesi, alan ısıtma ve soğutması ve su ısıtma yüklerinin minimize edilerek enerji yüklerinin düşürülmesi, ısıtma ve soğutma sisteminin en yüksek verimde olması, evin enerji ihtiyacına uygun ideal fotovoltaik panel seçimi, sıcak su temini için güneş enerjili sıcak su sisteminin kurulumu, yağmur sularının depolanabileceği bir oluk sistemi ile temiz su eldesi, yüksek enerji verimine sahip elektrikli ev aletleri ve aydınlatma sistemlerinin kullanılması ile bu aletlerin ve aydınlatma sistemlerinin kullanılmadıkları sürelerde kapatılması olarak sıralanabilir (Bayar U,2016).

Yeşil Bina

Sadece enerji sistemlerinin dönüşümünü içermeyen bu esaslar aynı zamanda mimari projelerin ve kullanılan malzemelerin önemini de göstermektedir (Özçuhadar T, 2007). Sarf edilen enerjinin minimize edilmesi için belirtilen tedbirler ile yeşil ev tasarımının ve kullanımının ne kadar detaylı bir çalışma gerektirdiği görülmektedir. Bu uygulamalar vasıtasıyla yeşil evlerin enerji verimliliği maksimum düzeye çıkarılmaktadır.

Yeşil Bina Sertifikaları

Günümüzde binaları çevresel etkilerine göre değerlendiren pek çok sistem geliştirilmiş ve geliştirilmektedir. Bu sistemler, yeşil dönüşüm sürecinde etkili bir araç, önemli bir ilk adımdır. Yeşil binaların yaygınlaşmasını sağlamanın en etkili yollarından birinin bu binalara bir “yeşil etiket” vermektir. Satın aldığımız ürünler için bir “eko etiket” söz konusu ise aynı şeyi binalar için de yapmak bu binaların teşviki ve yaygınlaşması anlamında olumlu bir adımdır (cedbik.org).

Dünya’da birçok yeşil bina sertifika sistemi vardır. Bunlardan başlıcaları 1990’da İngiltere’de ortaya çıkan **BREEAM** (Building Research Establishment Environmental Assessment Method), 1998’de Amerika Birleşik Devletleri’nde ortaya çıkan **LEED** (Leadership in Energy and Environmental Design) ve 2009’da Almanya’da ortaya çıkan **DGNB** (Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen)’dir. Bu sertifikalar puanlandırma esasına göre mevcut veya yeni tasarlanan binaların yeşil bina olup olmadığını ifade ederler (Somalı B. vd 2009).

Her bir sertifikanın farklı puanlama sistemi olsa da genel olarak ekosistemi etkileyecek araziye en uygun şekilde değerlendirme, dönüşebilen ve geri kazanılabilen malzemeleri kullanma, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelme, fosil yakıtları olabildiğince az tüketme, gün ışığından maksimum şekilde yararlanma, iç hava kalitesini denetleme, ısıtma, soğutma ve aydınlatma giderlerinde tasarruf sağlama, yağmur suyu toplama ve arıtımına önem verme, katı atık yönetimini teşvik etme ve çatı, duvar, pencere yalıtımını en üst düzeye çıkarma kriterleri dikkate alınır.

Ayrıca bu alanda ulusal ve uluslararası gelişmeleri takip eden Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği (**ÇEDBİK**) ülkemizde önemli bir boşluğu doldurmak amacıyla, alanında uzman isimlerin katılımıyla ulusal koşullara uygun bir Değerlendirme Sistemi oluşturmak için çalışmalarını yürütmektedir

Referanslar

Bayar U. (2016) Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kullanılan Bir Yeşil Ev Analizinin Uygulanması; Gazi Üniversitesi Y. Lisans Tezi;

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği (ÇEDBİK), cedbik.org İnternet sitesi

Erten, D. (2012). Yeşil Binalar. Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim Yayınları-V.

Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) (2014) , 5. Değerlendirme Raporu

İstanbul Gelişim Üniversitesi (2018), Enerji Yönetimi Raporu

Öztürk, A. (2015), *Yeşil Bina Sertifikasyon Sistemlerinin Analizi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Enerji Enstitüsü, Enerji Bilim ve Teknoloji Anabilim Dalı, İstanbul.

AKADEMİ DÜNYASINDAN

AB Üye Devletlerinde kamu sektörü için ortak bir iç denetim prosedür el kitapçığı, rehberleri ve standartlarına olan ihtiyaç devam etmektedir

Kaynak: Ivita Faitusa (University of Latvia), Simon Grima (University of Malta, Malta), Peter J. Baldacchino (University of Malta, Malta), New Challenges of Economic and Business Development-2016, May12-14, 2016, Riga, University of Latvia

ÖZET

Mevcut durumda, AB Kamu Sektörü iç denetimi yaklaşımına rehberlik edecek herhangi bir standart ya da gereklilik bulunmamaktadır. Bu yüzden her bir ülke tarafından gerçekleştirilen yaklaşımlarda bazı benzerlikler olmasına rağmen, genelde farklılıklar bulunmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Letonya'nın iç denetim yaklaşımını seçilen Avrupa ülkelerinin (Birleşik Krallık, Malta, Estonya, Litvanya ve Polonya) yaklaşımlarıyla mukayese etmek ve her bir ülkenin iç denetim olgunluk düzeyi belirleyicilerini dikkate alarak bu ülkelerin iç denetim yaklaşımlarını değerlendirmektir. İkincisi, İnceleme (Compendium) raporundan hareketle literatürden derlenmiştir. Çalışma aslında Letonya'nın iç denetim olgunluğuna da ışık tutmaktadır.

Yöntem; 5 Avrupa ülkesinin doküman analizi ve mevcut normatif mevzuatının değerlendirilmesini, iç denetim yöntem ve mevzuatına ilişkin vakaları ve diğer bilimsel bulguları analiz ederek, kamu iç denetim yöntemlerinin mukayeseli bir çalışmasını içermektedir.

Yazarlar, AB'ne Üye Ülkelerde kamu sektörleri için ortak bir iç denetim prosedürleri el kitabı, standartları ve rehberlerinin hayata geçirilmesini önermektedirler. Bunun Avrupa genelinde iç kontrolleri ve iç denetim veri analizini geliştireceğine inanmaktadırlar.

Bu çalışmanın temel sonuçları, bu ülkelerin iç denetim yaklaşımlarının olgunluğuna artıları ve eksileriyle vurgu yapmaktadır. Bu çalışma gelişmelerin nerede olması gerektiğinin veya değişikliklerin nerede gerekli olduğunun altını da çizmektedir.

AKADEMİ DÜNYASINDAN

AB Üye Devletlerinde kamu sektörü için ortak bir iç denetim prosedür el kitapçığı, rehberleri ve standartlarına olan ihtiyaç devam etmektedir

Kaynak: Ivita Faitusa (University of Latvia), Simon Grima (University of Malta, Malta), Peter J. Baldacchino (University of Malta, Malta), New Challenges of Economic and Business Development-2016, May12-14, 2016, Riga, University of Latvia

Sonuçlar ve Öneriler

İç denetçiler ilgili eşgüdüm ve uyum düzeyine ulaşmada, resmi ve resmi olmayan yollar kullanırlar. Geleneksel uygunluk ve mali denetimler, profesyonel ve iyi eğitilmiş bir iç denetim personeli gerektiren çeşitli danışmanlık hizmetleri, iç denetim fonksiyonu tarafından artan bir şekilde desteklenmektedir. Yazarlar Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde iç ve dış denetim arasında ortak "temel" bir ilişki bulunmadığını, siyasi yönetim önceliğinin daha belirgin bir rol oynadığını ileri sürmektedirler. Gerçekte, siyasi kurumlar kamu iç kontrol konseptinin ortaya çıkmasından çok önce oluşturulmuştur. Dahası, birçok iç denetim fonksiyonu için bugünün iş programının temel bir bileşeni, mali bilginin ve mali yönetim süreçlerinin denetimidir.

Ancak, yazarlar kamu kurumlarının iç kontrolleri konusunda AB içerisinde eşit şartlar temininde ve hizmetlerin ve süreçlerin güçlendirilmesini sağlamada; Avrupa Birliği'ne Üye devletlerin temel bileşenleriyle birlikte kamu idareleri için ortak rehberli ve standartlı bir ortak iç denetim el kitabının hayata geçirilmesinin, iç kontrol ve iç denetim veri analizini geliştireceğine inanmaktadırlar. Buna ek olarak, tüm ülkelerden elde edilen Avrupa ülkeleri yıllık raporlarında yer alan uygun nicel verilerin, ideal olarak daha etkili analize izin verecek şekilde sürece katkı yapacağına da inanılmaktadır.

Yazarlar, her bir ülkenin bazı standartları veya bunların bir karışımını izlediklerini ve bunların odağının/gücünün de ülkelerin özel gerekliliklerine bağlı olduklarını bulmuşlardır. Ancak, her bir ülkenin bir diğerinin deneyim ve çalışmasından öğrenecek bir şeyi vardır.

Yazarlar, AB Üye Devletlerinde kamu sektörü için ortak bir iç denetim prosedür el kitapçığı, rehberleri ve standartlarının ele alınmasını tavsiye etmektedirler. Bunun Avrupa genelinde iç kontrolleri ve iç denetim veri analizini geliştireceğine inanmaktadırlar.

TARİHÇE

Çağdaş iç denetim mesleğinin kuruluşu, büyümesi ve gelişimi 1941 yılında Birleşik Devletler’de yapılandırılmış bir örgüt olan İç Denetçiler Enstitüsü’nün (IIA) tarihiyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Tarihçiler iç denetim mesleğinin izlerini milattan önceye götürseler de, birçok insan modern iç denetimin doğuşunun IIA’nin oluşturulmasıyla doğduğu konusunda birleşir. O günden bugüne hem IIA hem de iç denetim mesleği çarpıcı biçimde gelişim göstermiştir. Aşağıdaki tabloda iç denetim mesleğinin, hem IIA hem de TİDE ve Bakanlığımız açısından önemli tarihi başlangıçları verilmektedir.

Kaynaklar: Urton L. Anderson - Internal Auditing_ Assurance & Advisory Services. 4th Edition-Internal Audit Foundation (2017), s.10-11)

<https://www.tide.org.tr/tide/10/Kilometre-Taslari>

<https://na.theiia.org/Pages/IIAHome.aspx>

1941	• İç Denetçiler Enstitüsü kuruldu. Toplam üye 24 kişi
1947	• İç Denetçi Sorumluluklar Beyanı (<i>Statement of Responsibilities of Internal Auditor</i>) yayımlandı
1948	• Kuzey Amerika dışında ilk şubeler Londra ve Manila’da açıldı
1953	• “Paylaşım Yoluyla İlerleme” IIA’nin resmi sloganı olarak benimsendi
1957	• İç Denetçi Sorumluluklar Beyanı, operasyonel alanlarda daha fazla sorumluluk içerecek şekilde revize edildi
1968	• IIA-Etik İlkeler (Code of Ethics) kabul edildi
1973	• İlk Mütevelli Heyeti (Board of Regents) atandı. Sertifikalı İç Denetçi (CIA) programı oluşturuldu
1976	• Denetlenebilirlik, Araştırma ve Eğitim Vakfı oluşturuldu (FARE); adı daha sonra IIA Araştırma Vakfı olarak değişti
1978	• İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları Kabul Edildi
1979	• Ulusal Enstitü Anlaşması kabul edildi; beş tane ulusal enstitü oluşturuldu.
1980	• IIA üye sayısı toplam 21,549 kişi
1984	• Kalite Güvence Değerlendirme Rehberi yayınlandı. Pilot bir okul Louisiana Devlet Üniversitesi’nde oluşturuldu. İlk İç Denetim Standartları Beyanı (SIAS) yayınlandı
1986	• Hedef okul programı başladı
1988	• Çin Halk Cumhuriyeti’nde IIA Ulusal Enstitüsü kuruldu
1989	• Birleşmiş Milletler IIA’ye danışmanlık statüsü verdi
1990	• A.J.Hans Spoel Kuzey Amerika dışından biri olarak IIA’nin ilk başkanı seçildi
1994	• Türkiye İç Denetim Enstitüsü’nün (TİDE) kuruluşu için ilk adım atılması

TARİHÇE

1995	<ul style="list-style-type: none">• IIA Amerikan Ulusal Standartlar Enstitüsü'nün (ANSI) resmi bir organı ve ISO'nun tek Birleşik Devletler temsilcisi oldu• Ali Kamil UZUN'un Başkanlığındaki 47 kurucu üyenin gayretiyle, "Türkiye İç Denetim Enstitüsü" isminde bir meslek örgütü kuruldu
1996	<ul style="list-style-type: none">• Accounting Today IIA Başkanı William G.Bishop III,CIA, "muhasabe alanında en etkili 100 kişi" içerisinde aday gösterildi. IIA Avrupa, Asya, Ortadoğu ve Güney Amerika'da CIA programını ısrarlı bir şekilde teşvik etmeye başladı• TİDE Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü (IIA/The Institute of Internal Auditors) ve Avrupa İç Denetim Enstitüleri Konfederasyonu (ECIIA/European Confedaretion of Institute of Internal Auditors) üyeliğine kabul edildi
1997	<ul style="list-style-type: none">• 1997 yılında ilk "Türkiye İç Denetim Kongresi" gerçekleştirildi
1998	<ul style="list-style-type: none">• 5,165 adayın bir ya da daha fazla kısımları için sınava girerek rekor kırdığı ilk nesnel CIA sınavı yapıldı• 1998 yılında "Türkiye" ismini kullanma talebi Bakanlar Kurulu tarafından onaylandı ve Enstitü'nün ismi "Türkiye İç Denetim Enstitüsü (TİDE)" oldu. Aynı yıl "Uluslararası İç Denetim Standartları" dilimize çevrildi
1999	<ul style="list-style-type: none">• İç denetimin yeni tanımı yapıldı. CIA unvanının 25 nci yıldönümü kutlandı• 1999 yılında www.tide.org.tr yayına başladı. TİDE, IIA tarafından "Dünya Çapında En Hızlı Gelişen ve Üye Sayısını En Hızlı Arttıran Enstitü" ödülünü kazandı
2000	<ul style="list-style-type: none">• Yeni standartlar yayınlandı. IIA üyeleri toplamı 68,985 kişi oldu• TİDE marifetiyle Uluslararası İç Denetçi (CIA, Certified Internal Auditor) sınavı ülkemizde de yapılmaya başladı. Böylece, Türkiye'nin ilk uluslararası iç denetçileri (Özlem AYKAÇ, İsmail ALEV, Özlem ONAT) ile meslekte uluslararası unvan sertifikası dönemi açıldı
2001	<ul style="list-style-type: none">• "İç Denetim Dergisi" yayın hayatına başladı
2002	<ul style="list-style-type: none">• Standartlar tüm IIA üyeleri ve CIA'ler için zorunlu rehber oldu
2003	<ul style="list-style-type: none">• Yeni Mesleki Uygulama Çerçevesi yayınlandı• İç Denetim Dergisi IIA tarafından birincilik ödülü kazandı• 5018 sayılı Kanunla iç denetim mevzuatımıza girdi• 5018 sayılı Kanunla İç Denetim Koordinasyon Kurulu oluşturuldu
2005	<ul style="list-style-type: none">• CIA sınavları Türkçe olarak da yapılmaya başlandı. TİDE, IIA tarafından "Ulusal Enstitü" olarak kabul edildi
2006	<ul style="list-style-type: none">• IIA üyeliği 120,000' i geçti
2007	<ul style="list-style-type: none">• 1 Ocak 2002 tarihi itibarıyla var olan iç denetim fonksiyonlarının "Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları'yla uyumlu olarak yürütülmüştür" beyanını kullanmaya devam etmeleri, 1 Ocak 2007 tarihinde tamamlanacak bir dış kalite değerlendirme yaptırımları ile zorunlu hale getirilmiştir• TİDE, IIA tarafından verilen en büyük ödül olan IMAP (International Mastering Advocacy Program) ödülünü kazandı

2008	<ul style="list-style-type: none">IIA tarafından yönetilen tüm profesyonel sınavlar bilgisayar destekli testlerle hayata geçirildiÇalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda İç Denetim Başkanlığı oluşturuldu
2009	<ul style="list-style-type: none">Zorunlu rehberi belirten Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesi (İç Denetimin Tanımı, Etik İlkeler ve Uluslararası İç Denetim Mesleki Uygulama Standartları) ve şiddetle tavsiye edilen rehber (Uygulama Önerileri, Pozisyon Belgeleri ve Uygulama Rehberleri) yayınlandı
2010	<ul style="list-style-type: none">IIA Twitter, Facebook ve LinkedIn üzerinde bir sosyal medya geliştirdi. Ek olarak, CIA'lerin daha fazla başarılı olmasını güçlendirecek, bilgi, kaynak ve hizmet paketine uygun bir şekilde ulaşılabilmelerini sağlayacak IIA'nin Denetim İdare Merkezi açıldıTİDE, ilk Akademik Forum olan "Akademik Forum 2010"u düzenledi
2011	<ul style="list-style-type: none">IIA kendi sosyal medya kanalını, yeni bir video paylaşım web sitesini hizmete soktu. www.auditchannel.tv. Bu denetim kanalı, mesleğin en çok ilgi çekici konularını ele alan kısa videolarla, iç denetim profsyonellerinin seyretmesini, bilgi verilmesini ve yorumlanmasını mümkün kılmaktadırAile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda İç Denetim Başkanlığı oluşturuldu
2012	<ul style="list-style-type: none">IIA iç denetçilerin girdiği CIA sınavlarının dillerini 20'ye çıkardı
2013	<ul style="list-style-type: none">Florida Magazine Association "Internal Auditor" dergisini "2013 Yılıın Magazin Dergisi" seçti
2015	<ul style="list-style-type: none">"Internal Auditor" dergisi Washington, D.C'de 35 nci Annual EXCEL Awards Gala'da genel mükemmellik ve web yayını ödülü aldı. Mesleki Uygulama Çerçevesi güncellendi
2016	<ul style="list-style-type: none">Çevre, Sağlık ve Güvenlik Denetim Merkezi'ni hayata geçirdi. IIA iç denetim mesleğinin gelişiminin 75 nci yılını kutladı
2017	<ul style="list-style-type: none">Standartlar 1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmek üzere güncellendi
2018	<ul style="list-style-type: none">Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İç Denetim Başkanlıkları birleştirildi
2020	<ul style="list-style-type: none">Üye sayısı 200,000'i geçti.
2021	<ul style="list-style-type: none">Anthony Pugliese IIA'nin yeni Başkanı & CEO'su olarak atandıTİDE'nin, 900'den fazla kurumu temsil eden 3000'e yakın üyesi bulunmaktadır
2021	<ul style="list-style-type: none">Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İç Denetim Başkanlığı Kuruldu

SORU/CEVAP

SORU: İç denetçilerle karşılaştığımızda, sundukları güvence ve danışmanlık hizmetleri sonrası açılış ve kapanış toplantılarında bilgilendirme yaptıklarında, onlarla meslekleri konusunda sohbet ettiğimizde, iç denetimden bahsederlerken çok sık olarak “değer katma” kavramına vurgu yaptıklarını görmekteyiz. Değer katma ne demektir ve neden iç denetim faaliyetlerinde ısrarla vurgulanmaktadır?

CEVAP: İç Denetçiler Enstitüsü (*The Institute of Internal Auditors-IIA*) 1999 yılında, Uluslararası Mesleki Uygulama Çerçevesinin (UMUÇ) zorunlu unsurlarından birisi olan iç denetimin tanımını değiştirdi. Değer katma ifadesi, bu tanımla birlikte iç denetim faaliyetlerinin değişmez ve en popüler kavramlarından birisi haline gelmiştir. Zorunlu rehberde yer alan bu tanıma göre iç denetim, aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır:

“İç denetim, bir kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve onlara **değer katmak (add value)** amacını güden bağımsız ve objektif bir **güvence** ve **danışmanlık** faaliyetidir. İç denetim, kurumun **risk yönetim, kontrol ve yönetim** süreçlerinin etkililiğini değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla **sistemli** ve **disiplinli** bir yaklaşım getirerek kurumun amaçlarına ulaşmasına yardımcı olur.”

İÇ DENETİM DEĞER ÖNERİSİ

İçgörü = Katalizör, Analizler ve Değerlendirmeler. İç denetim, veri ve iş süreçlerinin analizleri ve değerlendirmelerine dayanan, içgörü ve tavsiyeler sağlayan, bir kurumun etkinlik ve verimliliğinin geliştirilmesinde bir katalizördür.

İç Denetim = Güvence, İçgörü ve Objektiflik

Yönetim kurulları, ve üst yönetim, yönetim, risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin etkinlik ve verimliliği konusunda, iç denetime objektif güvence ve içgörü için güvenir.

Güvence = Yönetişim, Risk ve Kontrol. İç denetim, kurumun stratejik, operasyonel, finansal ve uyum hedeflerine ulaşmasına yardımcı olmak amacıyla, kuruma yönetim, risk yönetimi ve kontrol süreçleri konusunda güvence sağlar.

Objektiflik = Dürüstlük, Hesap Verebilirlik ve Bağımsızlık. İç denetim, dürüstlük ve hesap verebilirlik taahhüdüyle, objektif, bağımsız bir tavsiye kaynağı olarak, yönetim kuruluna ve üst yönetime değer katar.

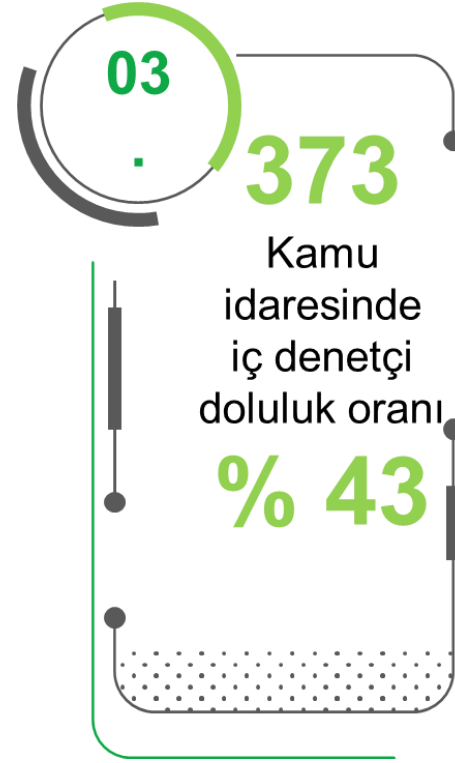
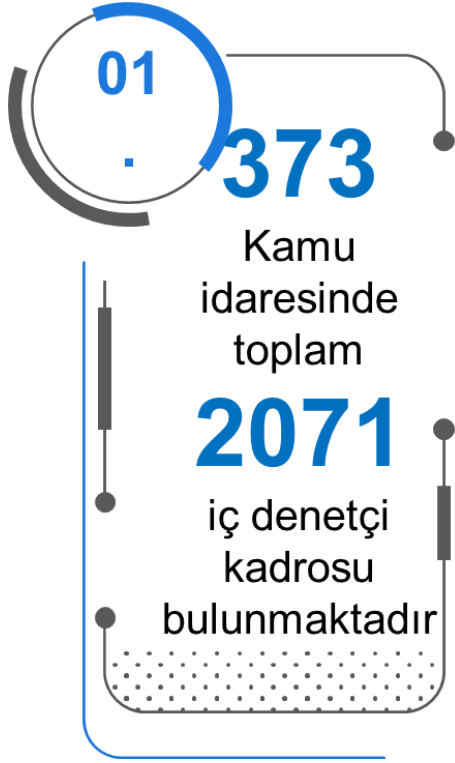
(Kaynak: Urton L. Anderson - Internal Auditing Assurance & Advisory Services. 4th Edition-Internal Audit Foundation 2017, s.1-2)

Uluslararası İç Denetim Standartları terimler sözlüğünde **değer katmak** “ **değer, güvence ve danışmanlık hizmetleri yoluyla, kurumun amaçlarını gerçekleştirme fırsatlarını geliştirerek, faaliyetleri geliştirme imkânlarını belirleyerek ve/veya riske maruz kalmasını azaltarak sağlanır**” şeklinde tanımlanmaktadır.

İç denetim fonksiyonu, ister kamu isterse özel sektör olsun, hangi ortamda faaliyet gösterirse gösterebilir, o kurumun amaç ve hedeflerine ulaşmasında yardımcı olduğu, üst yönetime ve karar alıcılara risk bazlı objektif güvence sağladığı, tavsiye ve içgörülerle (ferasetle) kurumsal değeri koruduğu ve geliştirdiği sürece değer katar.

İç Denetçiler Enstitüsü (IIA) 2008 yılında, iç denetimin **değer önerisinin (value proposition)** açık ve öz bir ifadesini bulmak ve geliştirmek amacıyla, alanında oldukça yetkin kişilerden oluşan bir çalışma grubunu (*task force*) bir araya getirdi. Bu grubun çalışmasının sonuçları 2010 yılında IIA tarafından onaylanarak, değer önerisi bir formülasyon halinde yayınlandı. Bu değer önerisi şekilde verilmektedir.

RAKAMLARLA İÇ DENETİM

Kaynak: İç Denetim Koordinasyon Kurulu, 2020 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu

iç DENETİM

RAKAMLARLA İÇ DENETİM

Kamuda 2020 Yılı İtibarıyla Ülkemizde ve Bakanlığımızda Uluslararası Sertifika Sahibi İç Denetçi Oranları

Kaynak: İç Denetim Koordinasyon Kurulu, 2020 Yılı Kamu İç Denetim Genel Raporu

IIA-Uluslararası İç Denetim Standartları Terimler Sözlüğünden...

Danışmanlık Hizmetleri (Consulting Services)

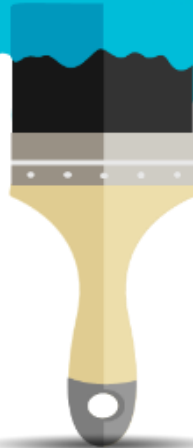
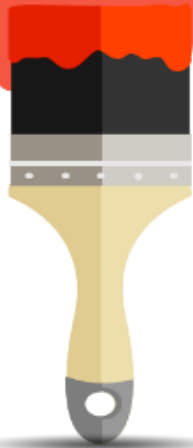
Her hangi bir idarî sorumluluk üstlenmeden, bir kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve onlara değer katmak amacıyla güden, niteliği ve kapsamı denetlenen ile birlikte kararlaştırılan istişarî faaliyetler ve bununla bağlantılı diğer hizmetlerdir. Usul ve yol göstermek, tavsiyede bulunmak, işleri kolaylaştırmak ve eğitim vermek, bu kapsamdaki faaliyet örnekleridir.

Değer Katmak (Add Value)

İç denetim faaliyeti tarafsız ve uygun güvence sağladığında, örgüte (ve onun paydaşlarına) değer katar ve yönetim, risk yönetimi ve kontrol süreçlerinin etkililiğine katkıda bulunur.

İç Denetim Faaliyeti (Internal Audit Activity)

Kurumun faaliyetlerini geliştirmek ve bunlara değer katmak için tasarlanan bağımsız, objektif güvence ve danışmanlık hizmeti sağlayan birim, bölüm, danışman ekibi veya diğer uygulamacılardır. İç denetim faaliyeti, kurumun risk yönetim, kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliğini değerlendirmek ve geliştirmek amacıyla yönelik sistemli ve disiplinli bir yaklaşım getirerek kurumun amaçlarına ulaşmasına yardımcı olur.

İÇ DENETİM

GÜVENÇE

İÇ DENETİM BAŞKANLIĞI

DEĞER KATMAK İÇİN
VARIZ...

TEMEL FAALİYETİMİZ

- Güvençe
- Danışmanlık

Bize Ulaşın:
Telefon: +90 (312) 296 73 50

İÇ DENETİM